

Херсонський
письменник
Оітан

Анатолій Крат

A. Ham.

ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ

Серія «Херсонські письменники - дітям»

АНАТОЛІЙ КРАТ

Біобібліографічний покажчик

Херсон ♦ 2006

Від укладача

Черговий бібліографічний показчик із серії "Херсонські письменники - дітям" присвячений творчості відомого херсонського письменника, перекладача, журналіста, культурного діяча, добре знаного в Україні та за її межами - Анатолія Анатолійовича Крата.

До посібника включені всі окремі видання, публікації його творів у збірках та часописах, які були виявлені в результаті вивчення фондів, каталогів і картотек обласної бібліотеки для дітей, обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олеса Гончара, ресурсів мережі Інтернет, матеріалів архіву Анатолія Крата.

Особливості відбору та представлення матеріалів у посібнику зумовлені його рекомендаційним характером.

Окремі видання письменника представлені вичерпно і розташовані в хронологічному порядку

Публікації творів у газетах та журналах – в алфавітному порядку заголовків.

Літературно-критичні статті, присвячені творчості А.Крата, наведені вибірково, як правило, найбільш змістовні та останні за часом публікації; розташовані в алфавітному порядку.

Окремі розділи показчика включають бібліографію літературознавчого доробку Анатолія Крата та публікації, що висвітлюють діяльність літературного гурту „Малючок Степовичок”, засновником та керівником якого протягом тривалого часу був письменник.

Системно представлена бібліографія перекладів Анатолія Крата.

Бібліографічні описи складені згідно з чинною редакцією ГОСТ 7.1-84.

Для зручності в посібнику подано іменний показчик.

Посібник відкривається вступним словом колеги по перу Леоніда Марченка та біографічною довідкою, складеною самим письменником.

Незнані сторінки біографії літератора розкриває в своєму інтерв'ю з Анатолієм Кратом і херсонський журналіст Василь Піддубняк.

Глибокий аналіз дитячої поезії Анатолія Крата пропонує у своєму літературно-критичному есе науковець, викладач Херсонського державного університету Іван Немченко.

Нарис літературознавця Василя Загороднюка присвячений перекладацькій діяльності Анатолія Крата.

До показчика увійшли також авторський сценарій для дітей молодшого шкільного віку „Маленькі пригоди Романка і Наталочки в місті Віришгороді” та нові твори А.Крата для дітей, що публікуються вперше.

Відбір документів закінчено в січні 2006 р.

Як і попередні випуски серії, даний посібник адресується всім, хто любить, шанує та вивчає літературу рідного краю. Маммо надію, що цей показчик сприятиме популяризації творчості Анатолія Крата в бібліотеках, школах, родинях.

НЕЗВИЧАЙНА КРАЇНА

Десять років тому письменник Анатолій Крат заснував незвичайну країну під назвою «Херсонський літературно-мистецький гурт «Малючок Степовичок». Її громадянами стали талановиті люди – поети, прозаїки, драматурги, художники, музиканти, які творили для дітей. Географічно ця країна займала чималеньку територію, майже всю Херсонщину. А за кордоном повпредами «Малючка Степовичка» були і залишаються наші колишні земляки – Яр Славутич (Канада), Михайло Бріф (США), Олена Гельфанд (Німеччина), Михайло Кацев (Ізраїль) тощо.

З творчістю гуртян маленькі і дорослі читачі мали можливість познайомитись у різних виданнях – у білоруських журналах «Карпуз» і «Кважды ква», у київських «Соняшник», «Малятко» і «Барвінок», у «Дзвіночку» (Івано-Франківщина), в журналі «Кур'єр Кривбасу» (м. Кривий Ріг), київській колективній збірці «Ластовенятко», херсонському альманасі «Степ», у «Літературній Україні» (м. Київ) та багатьох інших. Нині твори гуртян можна зустріти навіть в Інтернеті!

Видавнича діяльність членів «Малючка Степовичка» вражає: і початківці-діти, і професійні літератори випустили в світ по кілька книжок, котрі адресовані читачам дошкільного та молодшого шкільного віку. Тільки впродовж перших трьох років від часу заснування гурту вийшли друком книжки у Людмили Денисової з Голої Пристані – «Приключення змеєнка Горычєнка», Івана Нікітченка з Цюрупинська – «З книжки літерки втікають» і «Скільки імен у лелечиних дітей», у херсонців Володимира Плоткіна – «Весела абетка» і «Есть у каждого семья», Валентини Нижегородко – «Чому сонечко плаче» і «Рябкові гостинці», Миколи Василенка – «Жариста шабля» і «Ключ від королівства», Леоніда Марченка – «Маринчин дивосвіт» і «Жеребенок Кося», Ізабелли Плоткіної – «Смішний цапок. Смешной козленок», Анатолія Дикого – «Щасливе дерево» та багато інших. Всього – майже сотня видань! Серед наймолодших відзначились учні – Валерик Зінченко з Великої Олександрівки з книжками «Золотий метелик» (вірші) і «Голубий трамвай» (оповідання) та його сестричка Вікторія зі збіркою віршів “Мама доню наряджала”, а також херсонські брати Роман і Максим Крати зі спільною книжкою поезій «А ми з братиком удвох».

Пролістрували всі ці видання художники Оксана Кривошей з Голої Пристані, Ольга Кучерова, Олександр Журба, Станіслав Курак, Тетяна Дяченко – всі з Херсона – та їхній колега-початківець, учень Херсонської гімназії № 20 Енно Кояло.

Таких успіхів літератори Херсонщини спромоглися завдяки керівнику гурту «Малючок Степовичок» Анатолію Крату – його

організаторським здібностям, наполегливості, енергійності та прискіпливим вимогам до творчості кожного. Він зумів не тільки об'єднати дитячих письменників, але й підняти їх творчий рівень на більш якісний щабель. Про «Малючок Степовичок» стало відомо не тільки в Україні, а й далеко за її межами. Виступи у школах, дитсадках, дитячих бібліотеках Херсона і області – все це давно вже стало нормою для гуртян.

Не так давно в Херсоні з'явилася друком «Антологія дитячої літератури Херсонщини», що підсумовує десятирічну (1994–2004) творчу діяльність «Малючка Степовичка» – єдиного в своєму роді дитячого письменницького об'єднання в Україні. Цю антологію, звичайно, підготував незмінний керівник гурту Анатолій Крат. У міжнародній літературній газеті для дітей «Настенька», яка розповсюджується в Україні та Росії, дуже високо оцінили цю колективну працю і впродовж двох років передруковують твори з неї на своїх сторінках.

Останнім часом Анатолій Крат, вбачаючи літературну зрілість гуртян, відпустив їх у «вільне плавання». Деякі з них стали членами професійних творчих спілок. І, знову ж таки, самостійно видають книжки, які приносять радість маленьким читачам, а на обкладинках видань, як і раніше, міститься «герб Незвичайної країни» – емблема «Малючка Степовичка».

Леонід МАРЧЕНКО,
письменник

б і б л і о г р а ф і я

**Анатолій Крат – ініціатор і керівник
літературного гурту “Малючок Степовичок”**

1. Видає “Малючок Степовичок” // Літ. Україна. – 1997. – № 11-12. – 20 берез.
2. Знайомтеся: „Малючок Степовичок” // Новий день. – 1996. – 1 черв. – С.5.
3. Два уроки на все життя // Вчитель. – 2001. – 11 жовт. – С. 2.
4. “Малючок-Степовичок” – дітям України // Культура і життя. – 1996. – 13 листоп. – С. 2.
5. “Малючок-Степовичок” з Херсона // Зірка. – 1998. – 3 черв.
6. Малючок-Степовичок // Наддніпрян. правда. – 1995. – 9 лют.
7. “Малючок-Степовичок” // Жива вода. – 1997. – № 2 (лютий). – С. 4.

8. **Незвичайна** країна // Таврійський регіон. – 2000. – 10 лют. (№ 6). – С. 10.

9. **Немовля**, а промовля // Наддніпрян. правда. – 1995. – 3 серп.

10. **Подарунок** дітям: [Про вихід перших книг гурту] // Укр. слово. – 1996. – 8 серп.

11. У нас в гостях „Малючок-Степовичок” // Джерела. – 1995. – № 27-28 (липень). – С. 12.

12. **Чотири** подарунки дітям // Урядовий кур’єр. – 1996. – 30 лип. (№ 141). – С. 7.

13. **Як** живеш, «Степовичок»? : [Про відвідання Яром Славутичем Херсонської ОБД] // Новий день. – 1996. – 20 лип. – С.3.

БІОГРАФІЧНА ДОВІДКА

Крата Анатолія Анатолійовича

Громадянин України
Поет, перекладач

Член Національної спілки письменників України (1997).

Член Асоціації українських письменників (2001).

Член Національної спілки журналістів України (2004).

Помічник директора зі зв’язків з громадськістю та пресою
Херсонської філії ВАТ “Укртелеком”

Дата і місце народження: 19 червня 1959 року

м. Горлівка Донецької області

Освіта: вища повна (Київський державний інститут культури імені О.Є. Корнійчука, 1983 р.)

Фах: культурно-освітня робота, організатор-методист клубної роботи

Володіння мовами: українською, російською, польською вільно, французькою та чеською зі словником

Перший друкований твір: вірш без назви у газеті “Перемога” (Кременчук Полтавської області, 1976 р.)

Трудовий шлях:

09.1966 – 06.1976 Навчання в Кременчуцькій середній школі № 19 (м. Кременчук Полтавської області).

09.1976 – 12.1978 Навчання в Гадяцькому державному культурно-освітньому училищі імені І.П. Котляревського (м. Гадяч, Полтавська область). Диплом із відзнакою.

Керівник самодіяльного театрального колективу.

01.1979 – 08.1979 Керівник агітбригади Палацу культури Кременчуцького нафтопереробного заводу (м. Кременчук Полтавської області).

09.1979 – 07.1983 Навчання в Київському державному інституті культури імені О.Є. Корнійчука (м. Київ). Диплом із відзнакою.

08.1983 – 05.1984 Кіномеханік, старший інструктор групи з політико-виховної роботи, старший інструктор політчастини Херсонської спеціальної середньої школи міліції МВС СРСР (м. Херсон).

05.1984 – 09.1984 Служба в Збройних Силах СРСР.

10.1984 – 08.1987 Інструктор політчастини Херсонської спеціальної середньої школи міліції МВС СРСР (м. Херсон). Спеціальне звання – лейтенант міліції.

08.1987 – 08.1993 Викладач культурології, історії світової та вітчизняної культури Херсонського училища культури.

08.1993 – 08. 1996 Заступник директора з навчально-виховної роботи, заступник директора з науково-методичної роботи, вчитель-консультант Херсонської гімназії гуманітарного профілю № 6 (м. Херсон).

09.1996 – 12. 1997 Головний бібліотекар відділу обслуговування читачів Херсонської обласної бібліотеки для дітей (м. Херсон).

12.1997 – 08. 1998 Редактор-оглядач, редактор редакції культурно-розважального мовлення Херсонської телерадіокомпанії “Вік” (товариство з обмеженою відповідальністю).

09.1998 – 04.1999 Методист з виховної роботи, викладач української ділової мови та української сучасної літератури Херсонського гуманітарного інституту.

05.1999 – 12.1999 Редактор газети “Світлофор” малого приватного підприємства “Світлофор” (м. Херсон).

01.2000 – 08.2000 Головний редактор газети “Наш час” профспілкового об’єднання позабюджетних організацій “Терра” (м. Херсон).

09.2000 – 09.2000 Редактор соціальних проблем газети “Таврійський регіон” приватного виробного-комерційного

підприємства “Таврійський регіон” (м. Херсон).

09.2000 – 05.2001 Вчитель польської мови Херсонської загальноосвітньої школи № 16.

05.2001 – до цього часу Помічник директора зі зв'язків з громадськістю та пресою Херсонської філії ВАТ “Укртелеком”.

б і б л і о т е к а ф і я **Видання творів Анатолія Крата**

14. ГРОМКИЙ ЧАС: Стихотворения для дошк. возраста / Худож. Елена Мамаева. – К.: Веселка, 1993. – 16 с.:ил.

15. КООРДИНАТИ ЧАСУ: Поезії / Передм. В. Запорожець. – К.: Укр. письменник, 1994. – 111 с. – (Міжнар. конкурс “Гранослов”)

16. ME QUAERO. Сповідь на самоті: Поема. – К.-Херсон, 1997. – 48 с.

17. ОЧИМА ТРАВИ: Поезії, поема. – Херсон: Персей, 2002. – 128 с.

18. ЗАБАВЛЯНКА ДЛЯ РОМАНКА: Вірші для дошк. віку / Худож. Ольга Кучерова. – Херсон: Наддніпряночка, 2006. – 16 с.:іл.

в е б л і о т е к а ф і я **Публікації в мережі Інтернет**

19. Громкий час // ВАТ “Укртелеком”, проект “Віртуальна бібліотека”. - http://www.kherson.ukrtelecom.ua/ua/offers/virt_lib/2/book1.html

20. Координати часу // ВАТ “Укртелеком”, проект “Віртуальна бібліотека”. - http://www.kherson.ukrtelecom.ua/ua/offers/virt_lib/2/book2.html

21. Ме quaero. Сповідь на самоті // ВАТ “Укртелеком”, проект “Віртуальна бібліотека”. - http://www.kherson.ukrtelecom.ua/ua/offers/virt_lib/2/book3.html

22. Очима трави // ВАТ “Укртелеком”, проект “Віртуальна бібліотека”. - http://www.kherson.ukrtelecom.ua/ua/offers/virt_lib/2/book4.html

Україна починається з... дитинства!

Це, звісно, не відкриття, а нагадування факту, про який часто-густо забувають. Але ж це так! І як добре, коли батьки, навчаючи дитину прекрасному (а без прекрасного немає громадянина), звертаються по допомогу і до письменників, котрі пишуть для малечі. Такі письменники – повноважні, а отже й поважні послы у окремо взятій державі Дитинство. До таких належить і Анатолій Крат, творчість котрого (а це ще й поезії для дорослих) стала невіддільною складовою літературного процесу на Херсонщині кінця XX- початку XXI століття.

Це інтерв'ю з Анатолієм Анатолійовичем, що відбулося на початку березня 2006-го, розкриває досі майже незнані сторінки біографії автора.

- Пане Анатолію, Ваш перший потяг до творчості для дітей виник мабуть, як у більшості випадків, у ранні шкільні роки? Чи може я помиляюся?

- Цей потяг чи імпульс виник із появою первістка – сина Романа. Тут є своє пояснення. Я щовечора прагнув читати йому вірші, казки, оповідання. Це те, чого бракувало у малолітстві мені, старшому синові у сім'ї, де народилося шестеро (!) дітей. Книжок бракувало і приходилося на ходу придумувати щось своє. Спочатку це були казки-експромти, а згодом – і вірші, загадки, лічилки, співомовки тощо. Звертався при цьому до кращих зразків народної дитячої творчості. Потім з'явився на світ другий син – Максим, і натхнення подвоїлося. Спочатку віршував граючись, пізніше став записувати те, що сподобалося дітям і самому. Коли набралось чимало віршів для дошкільного віку – пішов у дитячі садки. Адже діти – це найвідвертіші і неупереджені критики. На диво, зустрів повне сприйняття! Тож зібрав найкраще із написаного і відправив до столичного видавництва дитячої літератури „Веселка” – вищої інстанції годі й придумати! Так 30-тисячним накладом у 1993 році вийшла у світ моя перша збірка віршів для найменших читачів „Громкий час” на 16-ти сторінках. Усього за три місяці весь тираж зник з полиць книжкових розкладок. Я навіть не встиг купити для себе свою ж книжку. На щастя, отримав із видавництва 10 авторських примірників...

- Ця книжка вийшла у перекладі російською мовою чи нею була написана?

- У дитинстві я ріс у польськомовному середовищі і оволодів рідною мовою матері-польки. Цю любов до материнної мови я, до речі, прищепив обом своїм синам. Польська у нашій родині нарівні з українською та російською: нею ми пишемо, читаємо, говоримо. А от російська... Тут своя маленька історія.

Вчився я на Полтавщині, але в російській школі. Від вивчення української був звільнений (тоді так було майже скрізь). Тож і не дивно, що перші літературні вправи – російською. Але вже після виходу Закону про мови в Українській РСР (1989) замислився: жити в Україні і не писати

державною яюсь... нелогічно. Перехід на титульну мову держави був непростим і навіть болісним. Все написане мною здавалося мені якимось другосортним, не таким цікавим, як писане російською... Тож довгий час писав паралельно обома мовами: російські вірші друкував у російських дитячих журналах, а українські – в українських.

Переломний момент настав зі знайомства з творчістю Юрка Будяка – автора дитячих віршів 20-30-х років. Свого часу призабутого, але надзвичайно цікавого і нині популярного автора. Принаймні, діти його твори сприймають “на ура”. А грайливі рядки Юрка Будяка також почасти є переспівами стародавнього дитячого фольклору. Такі вірші легко сприймаються і запам’ятовуються дітьми. Тож і я почав управлятися в цій царині. І виходило! Мене частіше стали друкувати у всеукраїнських виданнях для дітей. Тільки шкода, що на той час видавництво “Веселка” комерціалізувалося, і підготовлена вже до друку збірка віршів для дошкільнят “Забавлянка для Романка” матеріалізувалася лише через 10 довгих років. Ще одна книга дитячих віршів російською – “Азбука жевательная” – за 2 тижні до виходу друком у Мінську (це було в 1997 році) була повернута авторові через те, що збанкрутувало видавництво. З того часу, по суті, вже готовий вирушити в путь до найменшого читача рукопис і досі припадає пилом... Як і колективна збірка віршів, упорядкована ще в 1996-му! Меценати і різні політичні партії не дуже поспішають думати про наше майбутнє – дітей, а більше переймаються власними проблемами...

- ...Декларуючи при цьому свою любов до дітей, до їхніх духовних запитів. Але хай це залишається на їхній совісті. Пане Анатолію, з Вашим ім’ям пов’язана поява літературно-мистецького гурту “Малючок Степовичок”.

- Цей гурт не міг не виникнути із кількох обставин. Насамперед з тієї, що мої діти виросли і теж почали писати власні вірші, друкуватися в різних виданнях. От і подумав: а що, як створити об’єднання літераторів, які пишуть, або хочуть спробувати себе в дитячій літературі? На той час у кількох літоб’єднаннях, які діяли в обласному центрі і подекуди – на периферії, практично ніхто не звертав увагу на творчість для найменших. Першим пристав на цю ідею Марк Боянжу – незмінний керівник дитячого літературного гуртка при Палаці піонерів у Херсоні (пізніше – Палаці дітей та юнацтва) і сам пристойний дитячий автор. Згодом почали приходити на засідання новоствореної творчої організації і діти, і... письменники, які досі писали для дорослих, перекладачі, художники-ілюстратори і навіть композитори. В аудиторії – люди, віком від 7 до 70 років! Хтось залишався надовго, хтось йшов назавжди – це був непростий творчий процес становлення нового гурту. Але, зрештою, гурт відбувся, обзавівся власною символікою (автор – професійний художник-дизайнер Віталій Крижановський), значком, статутом тощо. Особлива окраса гурту – діти: найбільш талановиті з них поети і прозаїки Віка і Валерик Зінченки із Великої Олександрівки, художник-ілюстратор Енно Кояло із Херсона тощо.

У 1995 році завдяки спонсорській підтримці члена гурту Анатолія Дикого (Овчарука) спромоглися випустити три номери газети із однойменною назвою гурту. З 1996 року розпочали видавничу діяльність. За перші півроку випустили у світ два десятки найменувань книжок власним коштом! Далі – більше: щороку – від 30 до 50 найменувань: вірші, оповідки, переклади, фольклор... І всі збірки одержали позитивну критику в пресі.

Гурт став підґрунтям першого на Херсонщині дитячого журналу „Ірина”. Безперечно, це був успіх чи не першої на теренах України обласної спілки письменників, які пишуть для дітей.

- Пам'ятаю, якого розголосу набув вихід гуртян на всеукраїнську та міжнародну арену!

- Він відбувся вже через півроку з часу створення гурту. Спочатку ініціатор „Малючка Степовичка” надіслав на пробу власні твори російською мовою до новоствореного на теренах СНД дитячого журналу „Кважды ква” (м. Мінськ, Білорусь). Вірші були зразу ж видрукувані і редактор сусідньої держави, теж дитячий письменник Євген Боровий, дізнавшись про гурт і гуртян, запросив херсонців до співробітництва. Тож твори російськомовних авторів легко потрапляли на сторінки і „Кважды ква”, і пізніше створеного тим же редактором нового часопису „Карапуз”, а україномовні, аби не лишатися осторонь цього процесу, з'являлися у Мінську у моїх перекладах. Вже у 1995 році популярний на той час щомісячний журнал для дітей молодшого шкільного віку цілий номер присвятив виключно творам наших гуртян. Подібна творча співпраця склалася між „Малючком Степовичком” і новим українським дитячим журналом із Рогатина, що на Івано-Франківщині, „Дзвіночок”. Тепер я перекладав твори російськомовних авторів українською. І сам не полишав творчу працю, активно друкуючи не лише власні вірші, але й перші спроби в дитячій прозі (оповідання „Встреча со сказкой” у „Кважды ква” та „Козаки і смерть” у газеті „Малючок Степовичок”), навіть у дитячій композиції (як автор тексту та мелодії „Маминої колискової” у столичному „Барвінку” та „Калинової колискової” у „Дзвіночку”). Про гурт заговорили навіть у Канаді та Сполучених Штатах Америки, звідки на адресу „Малючка Степовичка” надійшло кілька посилок із дитячою літературою української діаспори з усього світу.

Твори гуртян стали регулярно з'являтися у столичних „Малятку”, „Барвінку”, „Літературній Україні”, потрапляли у колективні збірники (як-от „Ластовенятко” київського видавництва „Веселка”), виходили окремими виданнями. Останнє надбання – антологія дитячої літератури Херсонщини „Малючок Степовичок” (2004), який зібрав на своїх сторінках все те найкраще, що написано було в гурті за 10 років.

А у планах – видання подібної антології за останні... 100 років! Планується включити до неї твори представників української класики, які свого часу жили і творили на теренах степової Таврії (як-от, наприклад, Дніпрова Чайка), а також твори тих, хто звідси родом. Та й не забути б долучити нові імена, які з'явилися за останній час. Адже

гурт дійсно зрушив розвій дитячої літератури на Херсонщині з мертвої точки і вивів на орбіту планети під назвою Дитинство чимало цікавих і талановитих імен.

- В активі “Малючка Степовичка” є чимало унікальних проєктів. Доречно почути детальнішу розповідь про це, адже ті проєкти – нове для літературно-мистецької Херсонщини явище.

- Це справді так. У рамках одного з цих проєктів відбулося видання чи не першої в Україні дитячої газети з однойменною назвою гурту. Або взяти випуск верлібрів для дітей дошкільного віку херсонського поета Анатолія Дикого (Овчарука) українською, потім в перекладі на російську і... на польську мову! І – хто б міг передбачити! - книжка „Śmiech na dŭoni” невдовзі придалася учням створеного на базі херсонської школи № 16 класу з поглибленим вивченням польської мови. Справжньою знахідкою вчителі загальноосвітніх шкіл Херсонщини назвали започатковану „Малючком Степовичком” серію „Література рідного краю”, в якій вийшли друком три книжки (між іншим, коштом А. Крата. – В.П.): „Степова симфонія” і „Налетіла злая віхола” Миколи Чернявського, та „Камінець із батькової хати” (двома виданнями!) нашого земляка за місцем народження Яра Славутича, який нині мешкає в далекій Канаді. А як були здивовані шанувальники літератури, коли після смерті визнаного ще за життя класика дитячої літератури херсонки Алевтини Дрозд вийшла друком збірка „Появился в доме внук”. А в ній – 12 віршів та 2 віршовані казки, які ніколи й ніде раніше не друкувалися! Так само після передчасної смерті автора зусиллями гуртян побачила світ книга „Солнце – это утренняя птица”, яку Марк Боянжу за життя так і не зміг дочекатися... Та й серія популярних нині біобібліографічних покажчиків „Херсонські письменники – дітям” – це теж спільна з обласною бібліотекою для дітей непроста робота „Малючка Степовичка”, ініційована директором цієї книгозбірні Анною Бардашевською. Не менш вражаючим був проєкт видання двомовних книг: російсько-українських віршів Ізабелли Плоткіної та Емми Басіної, англійсько-українських дитячих творів з народної англійської спадщини, за яку, між іншим, гуртянин Микола Василенко отримав високу нагороду – всеукраїнську літературну премію ім. Василя Мисика. А чого вартий останній видавничий проєкт гурту під назвою “Українська книжка – знедоленим дітям”: видана щойно Херсонською Торгово-промисловою палатою моя збірка віршів “Забавлянка для Романка” накладом у 1000 примірників буде просто подарована дітям-сиротам по всій Херсонщині.

- Залишається сподіватися на те, що приклад Торгово-промислової палати наслідують інші організації. Бо ж відома істина: не хлібом єдиним...

- Хочеться вірити...

Василь ПІДДУБНЯК,
член Асоціації українських письменників

Літературно-критичний доробок Анатолія Крата

23. **Дитячий** письменник-казкар: [Літ.-критич. огляд творчості] // Микола Василенко: Літ. розвідки, бібліогр. нариси / Херсон. обл. б-ка для дітей; Уклад. А.А.Крат. – Херсон, 1996. – С.31-35. – (Літературно-краєзнавчі студії)

24. „**Екзамен** сам собі здаю...” або деякі міркування над книжками М.О.Боянжу // Марк Боянжу: Біобібліогр. покажч. / Херсон. обл. б-ка для дітей; Уклад. Ю.Слущенко, А.Крат. – Херсон, 1996. – С.13-14. – (Херсонські письменники – дітям)

25. **З** малої любові до любові великої: Літ.-критич. огляд // Василь Шевченко: Біобібліогр. покажч. / Херсон. обл. б-ка для дітей; Уклад. Ю.Слущенко, А.Крат. – Херсон, 1996. – С.5-8. – (Херсонські письменники – дітям)

26. **Звездный** час Володимира Плоткіна // Херсон. тиждень. – 1997. – № 33.

27. **Камертон** дитинства у поетичному оркестрі Яра Славутича: [Літ.-критич. огляд творчості] // Херсонський збірник: До 80-річчя Яра Славутича / Упоряд. Анатолій Крат. – К.-Херсон: Дніпро, 1998. – С. 76-81.

28. **Лебедина** пісня Кобзаря [Про „Буквар” Тараса Шевченка] // Степ. – 1997. – С. 126-137.

29. **Микола** Чернявський і дитяча література // Микола Чернявський: Літ. розвідки, бібліогр. нариси / Херсон. обл. б-ка для дітей; Уклад. О.Лянсберг, І.Безлюдна. – Херсон, 1998. – С.33-36. – (Літературно-краєзнавчі студії)

30. **На** крилах Дніпрової Чайки: [Літ.-критич. огляд творів для дітей] // Дніпрова Чайка: Літ. розвідки, бібліогр. нариси / Херсон. ОУНБ ім. О.Гончара, обл. б-ка для дітей; Уклад. А.А.Крат, А.П.Мокрицька, О.В.Лянсберг, Ю.В.Слущенко. – Херсон, 1997. – С.13-14. – (Літературно-краєзнавчі студії)

31. **Он** был солнечным поэтом: [О книгах для детей Марка Боянжу] // Херсон. тиждень. – 1997. – № 25.

32. **По** нелегкому пути – в бессмертие: [К 80-летию со дня рождения А. Дрозд] // Херсон. тиждень. – 1997. – № 24. – С. 5.

33. **Словник**, що не має аналогів: [Про вид. слов. журналіста і видавця] // Гривна. – 2005. – 24-31 берез. – С. 12.

34. **Сумна** історія... зі щасливим кінцем: [Про вихід посмертної книги Марка Боянжу] // Ефір. – 1997. – 12 груд.

35. **Сходження** до дитячих сердець: [Літ.-критич. огляд творчості В.М.Нижеголенко] // Валентина Нижеголенко: Біобібліогр. показч./ Херсон. обл. б-ка для дітей. – Херсон, 1996. – С.5-8. – (Херсонські письменники - дітям)

36. **Творче** довголіття Алевтини Дрозд // Алевтина Дрозд: Біобібліогр. показч. / Херсон. обл. б-ка для дітей; Уклад. І.Безлюдна, А.Крат. – Херсон, 1998. – С.9-12. – (Херсонські письменники – дітям)

37. **Херсонські** сторінки життєпису Дніпрової Чайки // Учитель. – 2001. – 15 лют.

38. **Чарівник** дитячої поезії: [Літ.-критич. огляд творчості Володимира Плоткіна]// Володимир Плоткін: Біобібліогр. показч. / Херсон. обл. б-ка для дітей; Уклад. А.Крат. – Херсон, 2001. – С.5-10. – (Херсонські письменники – дітям)

Про творчість Анатолія Крата

39. **Кулик В.** Гранослов: [Про прийняття поета до Спілки письменників України] / Валерій Кулик // Ефір. – 1997. – 24 лют.-2 берез. – С.3

40. **Огляд** книжкового простору: [Про книгу “Громкий час”] // Слово і час. – 1994. – № 2. – С. 51-55.

41. **Переможці** міжнародного конкурсу „Гранослов”: [В т. ч. А.Крат, за зб. поезій „Координати часу”]// Літ. Україна. – 1992. – 25 черв.

42. **Піддубняк В.** З друку: Анатолій Крат, „Громкий час” / Василь Піддубняк // Степ. – 1994. – С. 103.

43. **Піддубняк В.** „Несподіваний” лауреат. Насамперед для письменників / Василь Піддубняк // Новий день. – 1992. – 4 лип.

44. **Піддубняк В.** „...Та крилить над світом дух”: [Про творчий вечір А. Крата] / Василь Піддубняк // Літ. Україна. – 1995. – 12 січ. (№ 2). – С.8.

45. **Поет** вчиться стислості у сонця: [Про презентацію збірки “Очима трави”]// Поле. – 2003. – № 9. – С.2.

46. **Русалкіна Л.** “Гранослов” вибирає Анатолія Крата / Л.Русалкіна // Наддніпрян. правда. – 1992. – 8 лип.

47. **Татаренко В.** Вшанування лауреатів “Гранослова”: [В т. ч. А.Крата] / В.Татаренко // Літ. Україна. – 1992. – 3 груд.

48. **Федоровська Л.** Крат А.: [Біографія] / Лада Федоровська // Єдність. – 1990. – № 2.

ОБРІЇ ДИТЯЧОЇ ПОЕЗІЇ АНАТОЛІЯ КРАТА

Знаний в Україні та за її межами письменник Анатолій Крат значну частину свого доробку традиційно пов'язує з запитами юних читачів, поповнюючи скарбниці як української, так і російської дитячої літератури. Десятки творів поета, зорієнтовані на дошкільнят та учнів молодшого і середнього шкільного віку, публікувалися в окремих збірках «Громкий час» (1993), «Забавлянка для Романка» (2006), антологіях «Самоцвіти» (1996), «Малючок Степовичок» (2004), журналах «Кважды ква», «Дзвіночок», «Малятко», «Барвінок», «Ірина», «Кур'єр Кривбасу», в газеті «Літературна Україна» та інших періодичних виданнях.

Дитяча лірика А.Крата відзначається розмаїттям тематики (пізнання немовляти довколишнього світу в перші місяці життя, малеча в сім'ї та в колективі, природознавчі відомості, прилучення до джерел національної культури, казкові мотиви та ін.). Широкий є й добір поетичних модифікацій, за допомогою яких автор звертається до юної аудиторії – і слухацької, і читацької (колискові пісні, пестушки-забавлянки, заклички, лічилки, примовки, вірші-безконечники, загадки, вірші-писанки, пейзажні мініатюри, музичні фантазії, вірші-ігри, жарти, билиці, казки, вірші-портрети, етюди, діалоги та ін.).

Дидактизм дитячих творів А.Крата ненав'язливий і здебільшого непомітний. Читачі не вловлюють особливих повчань і напучувань – моральні настанови розчинені в самих ситуативних замальовках, – різноманітних діях героїв.

Як зізнається сам поет, безпосередньою спонукою до написання віршів дитячої тематики для нього стало народження сина-первістка. Звідси поява у митцевому ужитку численних стилізацій під фольклор, а також творів-аплікацій. Відштовхуючись від прадавніх пісенних зразків, А.Крат пропонує їх осучаснені версії, різні варіації й переробки. А героєм таких ліризованих мініатюр стає маленький Романко.

Забавлянка А.Крата «Потягусі» передає любов рідні до немовляти, повсякчасне піклування про нього. Основне в творі – моторика, рух. Адже маля має належно розвиватись, рости здоровим і загартованим. Автор дбає про чіткий ритм забавлянки-руханки, який сприяє мажорному скандуванню рядків, котре супроводжує пестощі дитинчати дорослими. Твір випромінює радість, повниться енергетикою люблячих сердець батьків.

*Потягусі, потягусі,
їдьмо в гості до бабусі!
Доки будем гостювати,
буде Ромчик підростати.
На здоров'я, на забаву,
нені й татові на славу!*

Для порівняння наведемо українську народну потішку «Потягусі, потягусі», домінуюче значення в якій належить факторові росту. Адже процес дорослішання дитини безпосередньо пов'язувався з потребою в нових робочих руках для трудової родини.

*Потягусі, потягусі,
На Галю ростусі.
Щоб Галючка росла,*

*Росла-виростала,
Щоб Галочка своїй мамці
Скоріш в поміч стала.*

У минулому діти з демократичного середовища частіше змалечку вже змушені були прилучатися до праці, нерідко важкої й непосильної, як і до кола дорослих проблем назагал. Відтак у подібних потішках віддзеркалювалось щемливе бажання батьків шляхом бавлення і вияву ласки й любові до малюків на порозі їх життя хоч якось компенсувати болючі втрати від незворотності вимушеного передчасного змузніння дітлахів.

Вірші-забавлянки А.Крата позбавлені такого гнітючого нальоту. Вони більш сонячні, життєрадісні, оскільки проєктуються на зовсім інші, нові реалії. Адже сучасні діти часом не мають і приблизних уявлень про те, як тяжко доводилось утверджувати себе в довколишності їх пересесникам з давніх епох.

В утішці «Чукикалка» поет фіксує миті радісного, щасливого дитинства героя. Малюк пишається своїм батьком, його могутнім здоров'ям і силою. Відтак є на кого рівнятись. Єдиний факт, що засмучує дитину, – те, що немає (принаймні, поки що) в цій родині ще хлопчика або дівчинки, тобто братика або сестрички, з якими можна було б погратися.

*Чуки-чуки, чуки-чуки,
В мого тата дужі руки.
Він і донечку б гойдав,
Коли б я сестричку мав!*

Отже, вірш перейнятий думкою: діти для родини – велике щастя, незалежно від статі малечі. Натомість у чукикалках фольклорного походження явна перевага надається чоловічому началу: бажаніші для батьків сини, а не доньки – з господарчої, економічної точки зору.

*Гоп-чук, чук-чук-чук,
Кращий хлопчик, як дівчук:
І волики напасе,
І водички принесе. /«Гоп-чук, чук-чук-чук...»/.*

Поет А.Крат переконаний у тому, що прилучати дитину до набутків національної культури треба вже з перших днів її життя – через рідне слово з вуст матері чи батька, через лагідну коліскову пісню чи завязату й іскрометну чукикалку. Звідси й аплікування митцевих утішок фольклорними формулами, відомими народними виразами, у «Забавлянці для Романка» він пише:

*Гу-ту-ту, гу-ту-ту,
кашку варимо круту.
Додамо молочка,
нагодуєм козачка.*

Порівняємо з народнопоетичним зразком з збірника «Дитячий фольклор» (К., 1986), упорядкованого Галиною Довженок:

*Гу-ту-ту, гу-ту-ту,
Вари кашку круту,
Підсилай молочка,
Погодуй козачка! /«Гу-ту-ту, гу-ту-ту...»/.*

У варіанті, запропонованому А.Кратом, наявний красномовний

пуант, який поглиблює натяк на лицарське виховання малюка – в душі давніх запорозьких традицій. Крізь серпанок жартівливості проглядає гордість за січове братство, яке прославилось своїми героїчними ділами в ім'я України.

*Хто не дружить з молоком -
той не буде козаком!*

У підтексті вловлюється мотив традиційного протиставлення українців за вдачею, світосприйняттям, способом діяльності на два табори. З одного боку, носії козацької психології, волелюбці, оборонці національних святощів. З іншого – т.зв. гречкосії, суспільно інертні люди, яким байдуже до проблем громади та України загалом, бо живуть за принципом: «Моя хата з краю, я нічого не знаю». Батькам Кратового героя хочеться бачити свого сина справжнім козаком, гідною й шляхетною людиною.

Стилізованими в фольклорному душі є вірші-заклички поета, його пісенні примовки. Вони побудовані за принципом діалогу між людиною і природною стихією чи представниками місцевої фауни і флори. У «Примовлянці» А.Крата дівчинка звертається до води як запоруки цілющого здоров'я, чистоти і краси.

*Ти стечи, стечи, водичка,
із волоссячка і з личка.
Падай долі, де землячка,
щоби я була сухенька,
і щаслива, ще й гарненька, -
щоб мене любила ненька!*

Автор репрезентує образ охайної, чепурної дитини, яка належно ставиться до вимог особистої гігієни, прищеплених батьками. Більше того, сприймає умивання й купання як своєрідну гру, одне з улюблених занять, яке приносить утіху та задоволення. Вірш тематично перегукується з народною пісенькою-примовкою «Течи, течи, водо, з мене» та іншими зразками такого типу.

Ліричне «Закликання дощу» А.Крат витримує в образному полі фольклорних відповідей, побудованих за схемою: піде дощ – нива обдарує політтям – буде хліб на столі. Наші пращури сакралізували, олюднювали природні стихії, прагнули умилюстити їх, аби допомагали, а не шкодили трудівникам-землеробам. Причинно-наслідкові зв'язки з стародавніх закличок прочитуються і в сучасній поетичній версії:

*Зливо, зливо, припускай!
Поле рясно поливай!
Буде щедрим урожай!
Буде білим коровай!*

Повтор «ай!» ніби фіксує підмічену письменником реакцію дитини на міради дощових крапель, що падають густою стіною з неба, перегукуючись з радістю хліборобів від довгожданого зливи. Це й веселощі малюка, що має нагоду розважитись під струменями, підстрибуючи й наспівуючи пісеньку. Це й радість дитини за загальну справу – здійснення хліборобських надій на гарний урожай.

Порівняймо твір А. Крата з фольклорною закличною «Дощику, припечи, припечи», в якій персоніфікованому природному явищу надається хлібопекарська здатність. Але при цьому традиційна схема спрощена: завдяки зливі буде що їсти.

*Дощику, припечи, припечи,
А нам хліба напечи, напечи.*

Анімалістичний характер (звертання до їжачка) має вірш А.Крата «Вишиванка для братика». Твір за своєю побудовою нагадує українські народні заклички до тварин, птахів, комах.

*Їжачок! їжачок!
Дай хоч трішки голочок!
Хочу вишити Романку
я сорочку-вишиванку.
Щоб в колиці він гойдався,
не кричав, а посміхався!*

Природознавчий аспект автор поєднує в цій поезії з культурно-національного проблематикою. Адже ще змалечку дитину слід готувати до усвідомлення тотожності зі своїм етносом. І сорочка-вишиванка, рідна мова, українська пісня можуть стати вдячними супутниками маляти на шляху, що приведе до розуміння своєї національної ідентичності.

Поширений у народних казках, переказах, піснях мотив добротворчості відлунує у ряді дитячих поезій А.Крата. У вірші «Марійчина рукавичка» письменник наводить одну з ситуацій, яка спонукає героя виявити свою потенційну здатність ставати у пригоді іншим. Автор розробляє мотив: знайдеш загублену річ – отримаєш подяку або й винагороду. Або в ширшому сенсі: роби добро – й тобі віддячиться сторицею. Маленький песик приносить дівчинці загублену рукавичку. І якщо ця дитина належним чином вихована, то, звісно, подякує за таку допомогу.

Можемо принагідно порівняти цю поезію з англійською народною пісенькою в обробці С.Маршака «Перчатки»:

*– Отыскали перчатки?
Вот спасибо, котятки!
Я за это вам дам пирога.*

Так говорить матуся-кішка, нагороджуючи пустотливих дітей за те, що посерйознішали і виконали її завдання – віднайшли загублені рукавички.

Але А.Крат привносить у подібну ситуацію свою родзинку. Змальований ним песик за свій добрий жест сам просить винагороду, випереджуючи подяку з боку дівчинки.

*Гав-гав-гав! За рукавичку
Дайте кістку невеличку!*

В підтексті Кратової поезії звучить думка: чини добро, дбай про інших, але не вимагай за те нагороди. Це нетактовність. Жартівливий фінал твору підкреслює щирість і безпосередність песика, викликає у читача теплу посмішку. Автор спонукає малечу згадати: чи не були вони в подібній ситуації?

Вірші А.Крата пробуджують у дітей любов до праці, до активного, бадьорого способу життя. У поезії «Солнышко» подано привабливий образ небесного світила-трудолюбця.

*Целый день оно в работе
и не ленится,
желтым мылом отмывает
синеву.*

Споглядаючи в довколишності працю і взаємини людей, або ж поведінку тварин, птахів чи комах, діти намагаються імітувати їхні рухи, дії. Так народжуються різноманітні ігри, розваги, змагання. І діти їм віддаються всією душею. Тому грань між грою і якоюсь поважною роботою, що імітується, для малечі стирається, зникає. У вірші А. Крата «Зернышки» наведена одна з таких ситуацій – маля включається у світ дорослих турбот. Дитяча уява сакралізує ці ігрові дії, що передають специфіку трудової діяльності хліборобів.

*Я возьму свою лопатку,
во дворе вскопаю грядку.
Брошу зернышки пиеницы -
пусть скорее хлеб родится!*

Витоки цієї поезії в прадавніх зразках календарного фольклору – обрядових пісень-ігор весняного циклу, пов'язаних з працею в полі.

У дитячих віршах А.Крата знаходить відгомін таврійська тематика, оскільки вже багато письменник живе і працює в Південній Україні. У вірші «Арбуз» наш край репрезентований херсонським кавуном, що, як відомо, славиться повсюдно своїми смаковими якостями. По всій Україні та й далеко за її межами є любителі й шанувальники цього дарунку таврійських степів: «до чего же он сладок на вкус!», «как разрежешь - пылает огнем: // красно солнышко спрятано в нем!» Образні деталі, риторичні вигуки додають цій мініатюрі настроя щирої захопленості й подивування. А в підтексті відчутно гордість за трудівників-краян, що вміють викохувати під сонячним небом Таврії чудові баштанні й садово-городні культури.

Омісцєвленими є й інші поезії А. Крата, в яких наголошується на специфіці Причорномор'я – порубіжжя безмежних степових і водних просторів. У вірші «Полосатые стихи» це досягається завдяки мікрообразам. Смугастий кавун викликає асоціації з щедротними полями Таврії, а біло-синя сорочка-тіленьник виконує функцію мариністичної деталі. Маленький герой пишається своїм старшим братом (а в підтексті й своїм приморським містом-портом Херсоном): «вместо самой обычной рубашки // надевает он только тельняшки». Твір має ігровий характер, будується на візуальних рядах, які пробуджують асоціативність дитячого мислення:

*У арбуза халат п о л о с а т,
и костюм у котят п о л о с а т.
Льетса дождик на сад – п о л о с а т,
даже мой старший брат – п о л о с а т*

(від тільняшки – І.Н.).

Відтак юний читач переконується в тому, що й для світу флори та фауни, для явищ природи і для людини часто характерні спільні ознаки. І малюк, відповідно до свого життєвого досвіду, може продовжити перелік строкатих, смугастих об'єктів і явищ, бачених у довколишності, на малюнках у книжках, у телепрограмах (тигр, зебра, кит-смугач, піжама, жезл регулювальника вуличного руху або працівника залізничного транспорту, прикордонний стовп та ін.). Тобто світ асоціацій вихлюпується за межі Кратового вірша, розвиваючи уяву малого читача чи слухача.

Засобами художнього слова поет прагне поглибити й розширити пізнавальні можливості малечі. У цікавій формі він знайомить дітей з

рідкісними явищами і маловідомими речами, які заслуговують на увагу. У вірші «Герлига» А.Крат подає відомості з життя вівчарів, пояснює інтригуюче слово, винесене в заголовок твору. Характерно, що про все це читач дізнається через призму бачення дитини, яка пишається своїм дідусем-чабаном і з інтересом розповідає про його щоденну працю в степу. А в запропонованій у формі овалу (графічне зображення яйця) поезії «Писанка» автор передає захоплення маленької героїні від прилучення до світу краси. А головне, що це витвір власних рук. Свою чудову великодню писанку дівчинка розмальовує з любов'ю до матусі та України.

Чимало дитячих віршів А.Крата побудовано на перехресті зорових і звукових вражень, візуальних і акустичних рядів. Такою є поезія «Пузырьки». Дитині цікаво не тільки смакувати газовану воду, а й приємно споглядати бульбашки і слухати їх шумовиння.

*І в маленькому вулканчику
под пальцями руки
я слышал, как в стаканчике
смеются пузырьки!*

Промовиста асоціація («ситро – маленький вулканчик»), порівняння бульбашкового шуму зі сміхом засвідчують багатство уяви героя твору, спостережливість і дотепність.

Зорові й смакові враження та відчуття зумовлюють настроєву палітру поезії А.Крата «Мухомор». Привабливий зовнішній вигляд гриба викликає суперечливу реакцію у дитини. З одного боку, відтінюється його принадність, яскраве червоно-біле забарвлення («до чего ж красив на вид»). Але, з іншого боку, маляткам добре відома підступність цього отруйного витвору природи («только жаль, что ядовит»). Різкий штрих «глядит в упор» додає творові настрою стривоженості. Наче лиховісна істота, мухомор чатує на жертву, приховуючи за красою смертельну небезпеку, а не ласощі.

Звукові ряди в дитячих віршах А.Крата нерідко сплітаються в цілі музичні картини. У поезії «Крапельки» світанкова росинка спадає з гілки по листочках «ноткою на пень». Цей процес народження коротенької мелодії ранку зафіксовано за допомогою відповідних акустичних комплексів.

*– Тінь-тілень...
І новий відкрила день:
– Дінь-ділень...*

Слово «день» у цій візуальній і звуковій картині виконує як образотворчу функцію, малюючи прихід світлої частини доби, так і чисто технічну – увиразнюючи і єднаючи в одне ціле мелодію, подаровану спадаючою крапелькою: тінь-тілень-день-дінь-ділень.

А фантазіаграма «Музичний дощик» пропонує читачеві й слухачеві ще розлогішу мелодійку, приховану в окремих словах тексту. Малюк з цікавістю виокремить ці нотки й спробує скласти певний мотив.

*ДО-щик СІ-рий і цибатий
ранком проситься ДО хати.
ДО-брий гномик ДО-МІ-СОЛЬ-ко
Розкриває пара-СОЛЬ-ку,
йде він ДО-щик зустрічати,
з ДО-брим ранком привітати.*

З подивуванням дитина відзначає, що стільки музичного темпераменту містять, здавалось би, звичайні слова і позначені ними об'єкти, предмети, явища. Гномик з дощиком припрошують малюків на прогулянку «ДО по-ЛЯ, де і РЕ-дька і квасо-ЛЯ, РЕ-зеда та по-МІ-ДО-ри, що горять, мов семафори,- умиваються, с-МІ-ються, ДО-щик п'ють і не нап'ються!»

Часом дитячі вірші А.Крата будуються на наскрізній антитезі. У поезії «Тихий час», що контрастує з назвою збірки «Громкий час», протиставлено всілякі регламенти й графіки чи розклади вільній дитячій натурі.

Малюкам не зовсім зрозуміло, навіщо для них дорослі вигадують якісь обмеження за принципом: можна – не можна. Чому вдень їм слід спати саме тоді, коли так хочеться погратись?

*В детском садике у нас
объявили тихий час...
И мне сразу захотелось
Покричать
и Алешке по макушке
постучать.
Посигналить, подудеть,
как пароход,
и по спальне пробежаться
взад-вперед...*

З теплою усмішкою автор зазирає в душу хлопчика з непосидючою вдачею. Як йому спати, коли з нього проситься назовні енергія, завзяття, жага руху? Як їх приборкати?

*Мне сегодня почему-то
не до сна:
как пружина, растянулась
т и ш и н а...
Если б в садике хоть раз
объявили ГРОМКИЙ ЧАС!*

Сам маленький герой нагадує пружину, яка ось-ось прийде в рух, цілком нівелюючи відстань між полярними поняттями тиші й галасу, спокою та динаміки.

А в поезії А.Крата «Сова» образний ряд побудовано на контрастах нічного (активного) і денного (сплячого) способу життя цього птаха: «В лесу ночами рыщет ужасная сова. А днем она не злая, а добрая на вид.” Картинно, рельєфно подає автор зовнішність сови («искристые глазищи», «большая голова»). Ефект мальовничості підсилюється і завдяки привнесенню в зоровий ряд слухового штриха («и нам с тобой моргая, как будто бы немая, на дереве сидит»).

З метою надання текстам, адресованим малечі, особливої ніжності, плавності, мелодійності, поет традиційно використовує димінутиви. Але він аж ніяк не зловживає пестливими формами, застосовуючи їх при потребі. Наприклад, уже сама назва вірша А.Крата «Кізонька Красавка» засвідчує неприховану любов маленьких героїв до цієї домашньої тварини – їх улюблениці.

*Як для кізоньки
Красавки
принесли ми з поля
травки.*

*Дай нам, кізко, молока!
Для Оленки і Славка!*

Навіть накопичення слів з однаковими зменшувальними суфіксами не викликає враження монотонності, одноманітності, а скоріше створює жартівливо-ігрові моменти. Відтак громіздка фігура перерахування (по черзі називаються всі члени родини як шанувальники-споживачі кізоньчиного молока) сприймається легко й весело.

*Для матусі й
татуся,
для бабусі
й дідуся.*

Пестливі форми в цій строфі і синхронізовані, і розмежовані за непарними (матусі – бабусі) і парними (татуся – дідуся) рядками з огляду на статеву-родову ознаку (рідне для дітей жіноцтво і чоловіцтво різних поколінь), з урахуванням співвідношень у сім'ї та рівня прихильності (першими в обох генераціях згадуються особи прекрасної статі – ненька та бабуся; на другому місці – батько та дід). У підтексті вловлюється традиційне запитання, яке часто жартома ставлять малечі: а кого ти більше любиш? татка чи маму? бабусю чи дідуся? І в таких випадках, як правило, дітлахи одразу ж називають рідне їм жіноцтво – ніжне, любляче і всепрощаюче.

Мова дитячих творів А.Крата чітка й виразна, образна й емоційна, мелодійна і гнучка. Ось лише деякі приклади бездоганних за змістом і формою мініатюр поета, звернувшись до яких, юний читач збагатиться духовно, зможе прилучитись до краси й щедротності рідної мови.

*Мабуть, то від маминого дотику,
чи тому, що усмішка ясна:
рясно зацвіли вербові котики
і прийшла ще в лютину весна. /«Вербові котики»/;*

*Сонце промінчиком землю зорало,
сіявся дощик сліпий, як зернята,
і, підійнявши трави укривало,
в ліс вибігають опеньки-близнята. /«Опеньки-близнята»/.*

Такими ж привабливими для малечі є й російськомовні ліричні перлинки А.Крата, які відзначаються багатого образністю, віртуозністю, філігранною технікою виконання.

*Вечерняя тишь –
как серая мышь:
скользнула украдкой,
качнула кроватку –
и ты уже спишь...
спишь... спишь... /«Ночь»/;*

*Больше небо радугой не блещет.
В тучах мерзнет солнышка желток.
И сердечком осени трепещет
на ветру осиновый листок. /«Последний листок»/;*

*Где-то бродит зима
очень близко:*

*снегири в нашем парке гостят,
и все лужицы,
как барбариски,
под ногами приятно
хрустят...*

/«Зимние леденцы»/;

*Вот опять весна к нам поспешила,
выдоила тучу, а потом
сад вишневым щедро напоила
белым и душистым молоком.*

/«Апрель»/.

Будь-який з наведених українських чи російських віршів А.Крата міг би прикрасити найвишуканішу хрестоматію з дитячої літератури.

Метафорика поета прозора й доступна для юного читача («під решетом із хвої вовтузяться гриби», «знову ніч прийшла до хати», «сховався у глиняний горщик бабусин борщик»). Особливо імпонують А.Кратові персоніфікації, з яких він часом конструює цілі твори:

*Вересень дзвоником кличе до школи.
Золотом жовтень дерева вкриває.
А листопад, захололий і голий,
стежечку знов до зими прокладає...*

/«Осінні місяці»/.

Це ж можна сказати й про метонімічні образи. Авторowi подобається нанизувати їх у цілі разки і досягати при цьому ігрового, жартівливо-розважального ефекту. Наприклад, наявність гуморинки в дитячій поезії «Нічна казка» забезпечується завдяки низці метонімії.

*Ручки, ручки - засипайте!
Ніжки, ніжки - не вставайте!
Спати очка лиш не хочуть,
часто віями тріпочуть...
Хитрі-хитрі оченята
знову просять казки в тата!*

Порівняння у Кратових віршах для малечі досить колоритні. Асоціації природні й близькі дітям («заховались ми в тумані, як вареники в сметані», «величезний сивий міх на долину впав, як сніг», «зверху дощик хурка, мов грає у ріжок»). Послугується автор і гіперболізованими виразами («гарчить, як сто пантер», «ледь від страху я не вмер»), які додають зображуваним картинам кумедності.

Серед риторичних фігур поета особливо привабливають різноманітні повтори. Це зокрема анафоричні конструкції, які забезпечують дитячу лірику А.Крата картинністю й виразністю.

*Ось тато з роботи приходить,
ось тато в кімнату заходить...*

/«Дарунок від зайця»/.

Твори письменника, адресовані юному поколінню, позначені як яскравістю й мальовничістю образів, динамічністю сюжетів (і це стає в пригоді художникам-ілюстраторам), так і належною технікою вірша.

За плечима поета А.Крата вже є безперечні здобутки у царині красного письменства, зорієнтованого на юне покоління. Побажасмо йому нових знахідок і відкриттів на ниві дитячої поезії.

Іван Немченко

б і б л і о г р а ф і я **Твори для дітей у збірках і часописах**

49. **Азбука** жевательная. Тень-день-пень-лень. Крот-рот. Лис-лес. Гром-грим. Лук-Жук. Роса-коса. О чудесной косе. Загадки с подсказками: [Вірші, загадки] // Кважды-Ква. – 1993. – № 4. – С.14-15.

50. **Вже** стільки збірок брав я у долоньки...// Київ. – 1993. – № 6. – С.157-158.

51. **Гирлига**. Рушничок. Промовлянка. Попелиці. Перша юшка // Дзвіночок. – 1995. – № 2. – С. 14-15.

52. **Гринджолята** // Малятко. – 1992. – Лютий (№2). – С. 2.

53. [Добірка віршів] // Дніпро. – 1995. – № 1. – С.63. – Зміст: “Помираю у кожній квітці...”; “Іду, оминаючи кожную стеблину трави...”; “Перекотиподем мчатиме за тобою степ...”.

54. **Дождик** // Наддніпрян. правда. – 1987. – 31 трав.

55. **Забавлянка** для Романка. Вишиванка для братика. Хто гарчить? Нічна казка. Сон-трава і коник // Малючок Степовичок: Антологія дитячої літератури Херсонщини / Упоряд. Анатолій Крат. – Херсон: Айлант, 2004. – С. 30-31.

56. **Загадки** // Кур’єр Кривбасу. – 1996. – № 65-66. – С. 80.

57. **Мегаморфози**. Дитинство. Цвинтар. Елегія. Надія // Вітрила. – 1995. – С.208.

58. **Музичний** дощик. Коли поруч друзі. Вухатий куш // Самоцвіти: Вірші педагогів України: У 2 кн. – К.: Молодь, 1996. – Кн. 2. – С. 206 – 207.

59. **Музичний** дощик. Крапелька // Ірина. – 1999. – С.2.

60. **Нескореність**, сон, самостійність // Березіль. – 1992. – № 2. – С.144-146.

61. **Новорічний** вірш // Шляхом Леніна. 1989. – 1 січ.

62. **Осінні** акварелі // Наддніпрян. правда. – 1988. – 26 листоп.

63. **Пелюстки** // Наддніпрян. правда. – 1990. – 25 берез.

64. **Перелетные** листья. Мороженое. Рекордсмен.

Хлопушки. В декабре. Белые страницы // Кважды-Ква. – 1994. – № 12. – С.14-15.

65. **Писанка**: [Вірш-писанка] // Малятко. – 1994. – № 4 (квітень). – С. 3.

66. **Писанка**. Шкръобанка // Ірина. – 1999. – № 2. – С.3.

67. **Почему?** Быстроное молоко. Про Машу и кашу. Настенные...усы. Всамолете. Оправдалась. Наивная мама: Смешинки // Кважды-Ква. – 1994. – №11. – С.12-13.

68. **Різдвяні** сніжинки // Поле. – 2002. – 26 груд. (№ 48). – С. 1.

69. **Секрет** // Кважды ква. – 1993. – № 5. – С.16.

70. **Сон-трава** і коник. Кізенька Красавка. Хочу підрости. Борщик. Забавлянка для Іванка. Нічна казка // Дзвіночок. – 1996. – № 4. – С. 29-30.

71. **Тихий** час. Зимні леденці. Секрет // Радуга. – 1993. – №1. – С.149.

72. **Урок** // Наддніпрян. правда. – 1990. – 28 берез.

73. **[Цикл ліричних віршів]** // Трибуна. – 1991. – 15-21 берез.
– Зміст: “Осоння скорочує тінь...”; “Випадково розбив дзеркало...”;
“Чи не тому людина...”; “Повернувся додому лелекою...”; “Мої
пращури мало що тямили...”; “Сніг пережитих років...”.

74. **Червоне** й синє. День народження. Імо кашу. Чукикалка.
Приказка без казки // Літ. Україна. – 1997. – 15 трав.

75. **Шалунишка**-ветерок // Наддніпрян. правда. – 1998. –
25 берез. – С. 4.

* * *

76. **Калинова** колискова: [Пісня] // Дзвіночок. – 1995. – №
11-12. – С.29.

77. **Мамина** колискова: [Пісня] // Барвінок. – 1993. – № 5. –
С.9.

Прозові твори

78. **Встреча** со сказкой: [Рассказ] // Кважды ква. – 1994. –
№5. – С.8-9.

79. **Козаки** і смерть: [Казка] // Малючок-Степовичок. – 1995.
– № 3 (листоп.) – С. 2.

в е б л і о і р а ф і я

80. **Забавлянка** для Романка. Вишиванка для братика. Хто
гарчить? Нічна казка. Сон-трава і коник // Електронна бібліотечка
“Малючок Степовичок і К”. – [http://library.kherson.ua/child/
e_library/e_lib_antology.htm#akrat](http://library.kherson.ua/child/e_library/e_lib_antology.htm#akrat)

81. **Неліричне**. Чеченський диптих. Testament. Ліричне:
[Цикли віршів] // Асоціація Українських Письменників. - [http://
www.aup.iatp.org.ua/members/tvor.php?id=125](http://www.aup.iatp.org.ua/members/tvor.php?id=125)

82. **Тріолет**. Липень // Херсонская тетрадь: Сб. стихов о
Херсоне. - <http://www.stih.ksportal.net/?section=krat>

Перекладати – значить наближати

Анатолій Крат відомий в Україні не лише як поет і літературознавець, але й як перекладач. Окремі його переклади з російської, білоруської, болгарської, чеської, словацької, польської, французької літератур друкувалися в різних виданнях як України, так і близького й далекого зарубіжжя. Осібно з перекладацького потоку можна виділити дитячу літературу, позаяк вона для Анатолія Крата означає „наближення”. Саме так: перекладати твори дитячої літератури з однієї мови на іншу – означає наближати і цей твір, і саму дитячу іноземну літературу до рівня сприйняття українською дитиною іншого (зарубіжного) способу мислення, дотепності, грайливості, музичальності тощо. Втім, не тільки наближати, але й робити її при цьому „своею”.

Перекладацький ужинак А.Крата чималий і його можна класифікувати за двома напрямками: фундаментальним і поточним. До першого слід віднести вже завершені перекладацькі студії, оформлені в окремі книги (збірники, альманахи), до другого – переклади, розкидані в різних періодичних виданнях (газети, часописи, Інтернет-сторінки тощо). Серед завершених студій відзначаємо насамперед перекладену з української мови на російську збірку мініатюр для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку „Солнышкина азбука” київської дитячої письменниці Валентини Запорожець.¹

Ліричні мініатюри-спостереження, мініатюри-відкриття викладені авторкою у послідовності абетки, і це становило неабияку проблему перед перекладачем, аби зберегти цю послідовність мовою російською (порівняйте: Годинник – Часы, Квіти – Цветы, Ганок – Крыльцо тощо). Втім, перекладач вміло обійшов усе це підводне каміння і, перетасувавши перекладені слова, а потім і самі мініатюри, зміг, по-перше, зберегти послідовність подачі творів від А до Я, а по-друге, не відійшов при цьому від кількості оповідок самого оригіналу.

Завдяки перекладачеві „Солнышкина азбука” – книга української авторки, заговорила російською мовою і стала надбанням 20 000 юних читачів усієї Співдружності Незалежних Держав.

У тому ж таки році А. Крат знову перекладає дитячу книгу з української мови на російську. Але на відміну від попередньої перекладацької роботи тепер це книга поетична, до того ж місцевої авторки - херсонської поетки Ізабелли Плоткіної. Було вирішено об’єднати оригінал і переклад під однією обкладинкою.

¹ Запорожец В. Солнышкина азбука / Валентина Запорожец; Пер. на рус. яз. А.Крат. – Минск: Красико, 1996. – 34с.:ил.

Так і з'явилася друком невеличка за обсягом – всього 16 сторінок, але дуже вдала за задумом і виконанням збірка віршів „Смішний цапок. Смешной козлёнок”.² Як зазначалося в анотації, читаючи вірші обома мовами, діти мали б пізнавати красу і силу кожної з них, а також навколишній світ. У першій половині збірки діють тварини і птахи, до яких завжди були й залишаються небайдужими діти різного віку. У другій героями поетичних рядків стають самі діти, їхні батьки, а також описуються кумедні ситуації, які виникають у родині під час виховного процесу.

В обох випадках А. Крат як перекладач підходить до оригіналу творчо. Інколи він дзеркально відображує оригінал, зберігаючи хід і послідовність тих чи інших подій („Пісенька свинки”, „Голуби”, „Заспокоїв”, „Сергійко”), а інколи підсилює авторське бачення, додаючи нові нотки, несподіваний поворот, зайву риму тощо („Горобець”, „Дош у плавнях”, „Сергійко”).

Так, скажімо, у вірші „Цуцик” оповідається про песика, якого дитина знаходить на вулиці під дощем. В оригіналі твір закінчується такими рядками:

*Я до цуцика підбіг,
Я знайтись йому поміг!
І приніс до хати
Знахідку кудлату.*

Перекладач дещо переосмислює цю обставину і додає в неї більше дієвої любові, яка першою спадає на думку дитині в подібній ситуації:

*Вот к щенку я подбегу, –
Отыскаться помогу!
Отнесу домой скорее,
Накормлю и отогрею...*

Тобто дитина не просто „приносить до хати цуцика”, а принесе його якнайшвидше, щоб нагодувати і обігріти. Таким чином вірш вчить дитину милосерддю, співпереживанню до друзів наших найменших.

Ті ж штрихи переосмислення та підсилення оригінальних творів знаходимо і в поезії „Киця”:

*На осонні біля хати
Сіла киця загорати.
Не тим боком, мабуть, сіла:
Не дістане промінь тіла.
Хоче киця загорати,
Та не може шубки зняти.*

А ось як це звучить у перекладі Анатолія Крата:

² Плоткіна І. Смішний цапок. Смешной козлёнок: Вірші. Стихотворения: Для дошк. і мол. шк. віку / Ізабелла Плоткіна; Пер. з укр. мови А.Крат; Худож. О.Кривошей. – Херсон: ВЦ „Пілотні школи, 1996. – 16с: іл.

*Возле дома, под окошком
Загорать решила кошка.
Но не там, как видно, села:
Не коснётся лучик тела.
Неудобно загорать,
Вот бы взять
И шубку снять!*

Перекладача не цікавить абстрактне „де?” („на осонні” – „на сонцепеке” російською), натомість, наближуючись у перекладі до дитячої психології, він додає конкретне „де?” з вочевидь більшою зоровою проекцією („возле дома, под окошком”). Звичайну статичну констатацію факту („хоче киця загорати // та не може шубки зняти”) А. Крат змінює на грайливу вербальну конструкцію, знову ж таки, більш динамічну, підсилену не двома, а трьома римами („неудобно загорать, // вот бы взять // и шубку снять”). Подібну ситуацію подибуємо і у вірші „Горобець”. В Ізабелли Плоткіної горобчик:

*Мие, чистить пір'ячко,
Цілий день хлопоче:
„Подивись, Марієчко,
Миюсь я охоче!”*

У версії Анатолія Крата з'являється порівняння з ванночкою, в якій дитина також, як і горобчик, миється, а отже є щось таке, що зближує дитину і горобчика, робить їх друзями, подібними один одному:

*Плещется, как в ванночке,
Целый день вольготно:
„Посмотри, Марьяночка,
Моюсь я охотно!”*

У 1999 році херсонка Емма Басіна видає першу свою дитячу збіорчку російською мовою „Бусинки моря”³, яку знову ж таки в 1999-му А. Крат перекладає українською і видає окремою книжкою під назвою „Бабусина мудрість”.⁴ Перекладач і тут дотримується попередньо обраного курсу на творче переосмислення оригіналу. Скажімо, у вірші „Зелені коні” перекладач змінює акценти в рамках візуалізації, не просто персоніфікуючи верби в зелених коней, але й додаючи до цього більш зрозумілу для дитини думку (порівняйте):

*Качают игриво
Зелёною гривой,
Как стадо зелёных коней.
(Е. Басіна)*

³ Басина Э. Бусинки моря: Стихотворения / Эмма Басина; Худож. Е. Глушко. – Херсон: Айлант, 1999. – 16 с.: іл.

⁴ Басіна Е. Бабусина мудрість: Вірші / Емма Басіна; Пер. з рос. мови А. Крат; Худож. Е. Кояло. – Херсон: Айлант, 1999. – 16с.: іл.

*В жарку цю погоду
Подовгу п'ють воду,
Мов коней зелений табун.*

(Переклад А. Крата)]

Зверніть увагу: в оригіналі немає й натяку на те, що верби стоять над ставком чи річкою, хіба що назва верби „плакуча” може вказувати на це. Тому й авторка пише про зелену гриву, яка коливається чи то від повіту вітру, чи то від руху шиї коня. У перекладі А. Крата перед очима виникає дещо інша картинка: верби як табун коней зійшлися до води і п'ють її довго-довго, оскільки погода жарка.

У вірші „Стрекоза і я” Е. Басіна витворює химерний діалог ліричного героя про бабку. Перекладач доповнює авторку, наділяючи крилате створіння ознаками чарівності (порівняйте):

– Ты куда бежишь, дружок?

– За деревню на лужок.

Там у маленькой стрекозки

Есть малиновый глазок.

(Е. Басіна)

– Ты куда бижишь, дружок?

– За село, де є гайок.

Там зустрів я ненароком

Бабку із чарівним оком.

(Переклад А. Крата)

Наприкінці ж твору перекладач йде далі у розвитку стосунків між бабкою та ліричним героєм, доповнюючи авторське „надо мной она покружит // дольше всех своих подружек” більш відвертим і довірливим:

Крил не буду їй ламати,

Буду бабку захищати.

Та й вона про це вже знає –

На плече, як друг, сідає.

Херсонський поет Анатолій Дикий видає одразу дві книги власних верлібрів для дітей, одна з яких польською мовою, а друга – українською⁵. Саме друга збірка і була перекладена Анатолієм Кратом. Перекладач надав невеличким українським ліричним мініатюрам А. Дикого своєрідного російськомовного забарвлення, як-от, наприклад, у віршику про початок весни:

В горнице проснулись

почки.

Открою оконце –

выпущу навстречу марту

маленьких птичек. (Перевод А. Крата)

⁵ Дикий А. Щасливе дерево: Верлібри: Для дошк. і мол. шк. віку / Дикий Анатолій Іванович; Худож. О. Кривошей; Ред. А. А. Крат. – Херсон, 1996. – 24 с.: іл.

Такого ж ефекту досягає перекладач у досить драматичному (як щодо сприймання дитиною) верлібрі про kota, якого господар виганяє з хати. Проте кіт, як дитя природи, не залишається самотнім: ця ж таки природа, частиною якої він є, приймає його в свої обійми з радістю.

У перекладі А.Крат послуговується певними елементами російського фольклору (калач, круча и т.п.), аби твір був наближений до російськомовної семантики:

*Из дома выгнал kota
Хозяин вечером:
Отслужил, дескать...
Луна бежала по кошачьему следу
К высокой круче над речкой.
Догнала. Отломала кусок калача.
Убаюкала на ветвях ивы...*

(Перевод А. Крата)

Щодо перекладацької діяльності Анатолія Крата у періодичних виданнях, то її також можна поділити на дві категорії: перша – це переклади творів літературної класики з/на російську або українську (і з інших слов'янських мов); друга – переклади віршів та оповідань членів створеного ним гурту „Малючок Степовичок” також з/на російську або українську мови. До першої категорії належать, скажімо, переклади дитячих віршів Павла Тичини („Рассвет”, „Восход солнца”, „Вечер”), або гуморески визнаного ще за життя класика дитячого гумору другої половини ХХ століття Грицька Бойка („Прибутербродился”, „Предусмотрительность”). До другої – численні твори гуртян, надруковані в поважних дитячих журналах України та Білорусі. Чи то віршовані твори вже визнаних письменників (Микола Братан, Василь Шаройко, Алевтина Дрозд, Василь Шевченко та інші), чи то оповідки й вірші зовсім юних чи початкуючих авторів (Віка та Валерик Зінченки, Олена Гельфанд, Галина Гребенюк тощо), – до кожного автора А.Крат як перекладач підходить ретельно, з особливою увагою, переймаючись насамперед тим, аби переклад нічим не був гіршим за сам оригінал. І в більшості йому це вдається. Бо сам є дитячим автором. Бо сам багато працює в царині дитячої літератури. Бо сам дуже любить дітей і прагне донести, наблизити до них те найкраще, що, на його думку, потребує їхньої уваги. І незнання тієї чи іншої мови ні в якому разі не повинно в цьому процесі стояти на заваді.

Василь Загороднюк

б і б л і о г р а ф і я
Переклади Анатолія Крата

83. **Басіна Е.** Бабусина мудрість: Вірші: Для дошк. і мол. шк. віку: Пер. з рос. мови / Емма Басіна; Худож. Е. Кояло. – Херсон: Айлант, 1999. – 16с.: іл.

84. **Дикий А.** Смех на ладошке: Верлибры: Для дошк. возраста: Пер. с укр. / Анатолий Дикий; Худож. О. Кучерова. – Херсон: Айлант, 1999. – 8с.: ил.

85. **Запорожец В.** Солнышкина азбука: Изд. для дошк. и мл. шк.: Авториз. пер. с укр. яз. / Валентина Запорожец; Худож. Е.Протасеня. – Минск: Красико, 1996. – 34с.: ил.

86. **Плоткіна Ізабелла.** Смішний цапок. Смешной козленок: Вірші. Стихотворения: Для дошк. и мл. шк. возраста: Пер. с укр. яз. / Ізабелла Плоткіна; Худож. О. Кривошей. – Херсон, 1996. – 16с.: іл.

* * *

87. **Бойко Г.** Прибутербродился. Предусмотрительность: Стихи-смешинки: Пер. с укр. яз. / Григорий Бойко // Кважды ква. – 1995. – № 1. – С. 8.

88. **Боянжу М.** Дівча на скрипочці заграло. Сонце – то ранкове пташенятко: Вірші: Пер. з рос. мови / Марк Боянжу // Марк Боянжу: Біобібліогр. покажч. / Херсон. обл. б-ка для дітей. – Херсон, 1996. – С.13-14. – (Херсонські письменники – дітям)

89. **Братан Н.** Осторожные скворцы. Драчуны: Стихотворения: Пер. с укр. яз. / Николай Иванович Братан // Кважды ква. – 1995. – № 4. – С. 5.

90. **Бриф М.** Дош на волосіні: Вірш: Пер. з рос. / Михайло Бриф // Кур'єр Кривбасу. – 1996. – № 61-64. – С. 135.

91. **Гельфанд О.** Сонячний зайчик: Вірш: Пер. з рос. / Олена Гельфанд // Джерела. – 1995. – № 27-28 (липень). – С. 12.

92. **Гребенюк Г.** Грізна миша: Вірш: Пер. з рос. / Галина Гребенюк // Ірина. – 1999. – № 2. – С. 11.

93. **Дрозд А.** Зрозумів. Хвалько Петрик: Вірші: Пер. з рос. / Алевтина Дрозд // Алевтина Дрозд: Біобібліогр. покажч. / Херсон. обл. б-ка для дітей; Уклад. І.Безлюдна, А.Крат. – Херсон, 1998. – С.14-22. – (Херсонські письменники – дітям)

94. **Зинченко Валерик.** Капля росы: Сказка: Пер. с укр. яз. / Валерик Зинченко // Кважды ква. – 1995. – № 5-6. – С. 8.

95. **Зинченко Вика.** Весна: Стихотворение: Пер. с укр. яз. / Вика Зинченко // Кважды ква. – 1995. – № 5-6. – С. 18.

96. **Нижеголенко В.** Фантазерка: Рассказ: Пер. с укр. яз. / Валентина Нижеголенко // Кважды ква. – 1995. – № 5-6. – С. 12.

97. **Никитченко И.** Букварик: Рассказ: Пер. с укр. яз. / Иван Никитченко // Кважды ква. – 1995. – № 5-6. – С. 6.

98. **Никитченко І.** Зимнее лето: Рассказ: Пер. с укр. яз. / Иван Никитченко // Барвинок. – 1995. – № 11-12. – С. 21.

99. **Тычина П.** Рассвет. Восход солнца. Вечер: Верлибры для детей: Пер. с укр. яз. / Павел Тычина // Кважды ква. – 1995. – № 5-6. – С. 5.

100. **Шаройко В.** Перестарались. Рассудил: Стихи-смешинки: Пер. с укр. яз. / Василий Шаройко // Кважды ква. – 1995. – № 2. – С. 13.

101. **Шевченко В.** Мыться зачем: Стих-смешинка: Пер. с укр. яз. / Василий Шевченко // Кважды ква. – 1994. – № 4. – С. 17.

Маленькі пригоди Романка і Наталочки в місті Віршограді

Сценарій дитячого ранку

для дітей молодшого шкільного віку (6-7 років)

Будь-яка зала або кімната може стати імпровізованим майданчиком для проведення ранку. Назва міста Віршоград означає великим написом, можливо виготовленим у вигляді паперової брами. По всій сцені (кімнаті, залі тощо) розвішані різні назви віршів Анатолія Крата, біля яких можуть зупинятися головні герої пригод – хлопчик Романко і дівчинка Наталочка. Романко зодягнений козачком, Наталочка - в українському національному одязі. Під веселу українську мелодію на сцену вибігає Романко. Героїв можуть грати як справжні діти шкільного віку, так і самодіяльні актори в образі дітей.

Романко. – *(Читає віри).*

Ой, у місті Віршограді
віршам діти дуже раді!
Все римують залюбки
Віршоградці-малюки!
Віршоградці – люди прості,
Нас запрошують у гості.
Завітаймо на часину
У віршовану країну...

Романко. – Доброго дня, діти!

Діти відповідають хором: „Доброго дня!”.

Романко. – А вгадайте-но для початку, як мене звать? Хто вгадає правильно першим – отримає від мене приз. Отож, починаймо!

Діти починають вголос називати різні імена хлопців, аж доки хтось не вигукне „Роман”.

Романко. – Правильно! Мене звать Романко! А тебе ж як звать, хлопчику (дівчинко)? Ходи-но швидше до мене! Тебе чекає заслужений приз!

Той, хто вгадав, називає себе і отримує приз.

Романко. – Давайте, діти, всі разом поаплодуємо (*називає ім'я*), який (яка) дуже добре вміє вгадувати імена ось таких веселих хлопчиків, як я. А знаєте, яким чином я тут з'явився? Ні, ви не можете знати, бо власне для цього ми з вами і зібралися в цій залі. (*Переходить на шепіт*). Скажу вам під великим-великим секретом, тільки дивіться, чур, нікому не переповідайте: мене придумав херсонський дитячий письменник Анатолій Крат. У нього навіть книжка так і називається – „Забавлянка для Романка”. Чули? Невже ні? Не може бути! Втім, не хвилюйтеся, книжечку ви можете коли завгодно взяти в бібліотеці і почитати. А я вам сьогодні переповідатиму інші його твори, яких ще просто немає. Бо наступна книжка Анатолія Крата ще не вийшла. Та й назви автор ще не встиг придумати. Отож бо, знайомтеся: я – Романко! (*Читає вірш*).

Чуки-чуки, чуки-чуки,
Взяв татусь мене на руки,
Аж до стелі підкидав,
Щоб я швидше підростав.
Чуки-чуки, чуки-чуки,
В мого тата дужі руки.
Він і донечку б гойдав,
Коли б я сестричку мав!

На сцені з'являється дівчинка.

Наталочка. – Гей, Романку! Я тут!

Романко. – (*помічаючи дівчинку, здивовано, не второпавши*). А... ти... хто?

Наталочка. – Як це хто? Невже не впізнаєш? Я ж твоя сестричка Наталочка! А нумо, пригадай! (*Читає вірш*).

Запитав у Ромці тато:
- Що тобі подарувати?
Ромка хитро мружить личко:
- Хочу братика й сестричку!

Романко. – Яка ще сестричка? Яка ще Наталочка? Немає у мене ніякої сестрички! І не було! Ось у книжці „Забавлянка для Романка” про тебе й гадки немає. Звідкіля ти взялася?

Наталочка. – Так, дійсно, у цій книжечці мене немає. Але ж ти сам щойно казав: „Хочу братика й сестричку!”

Романко. – Ну, по-перше, це не я казав, а письменник Анатолій Крат, а по-друге, про тебе письменник навіть ніде не згадує. То як це ти можеш бути моєю сестричкою? Так не буває!

Наталочка. – А от і буває! Тому що поет може придумати що завгодно, і все обов'язково збудеться. Ось ти забажав сестричку, і я з'явилася – не забарилося!

Романко. – *(Вперто стоїть на своєму).* Але ж про тебе ніде ні слова не написано!

Наталочка. – Ти помиляєшся, вже давно написано, але ще не видано... Я Наталочка із іншої дитячої збірки віршів Анатолія Крата.

Романко. – Ось так би зразу й сказала... Привіт, сестричко!

Наталочка. – Привіт, братику! *(Обіймаються).*

Романко. – А чим ми будемо розважати наших маленьких глядачів?

Наталочка. – Я пропоную веселим музичним віршиком про дощик!

Романко. – А хіба в сірий дощовий день віршик може бути веселим. Та й до того ж музичним?

Наталочка. – Ще й як може! Ось послушайте! *(Збирається читати віри).*

Романко. – *(Перебиває її).* Чекай-но! Так не цікаво! Хай діти уважно прослухають вірш і скажуть, які ноти прозвучали в ньому.

Наталочка. – Це ти гарно придумав, Ромчику! Молодець! Але ж діти можуть не знати, що таке ноти і як саме вони називаються...

Романко. – А ми їх навчимо, це ж так просто!

Далі музичний керівник натискає на клавішу „до”, і Романко з Наталочкою співають разом: „До”. І так до останньої ноти „сі”. Діти за ними повторюють.

Наталочка. – Запам'ятали, скільки всього нот? Правильно, сім! Отож, слухайте вірш.

Романко з Наталочкою читають вірш „Музичний дощик” разом: один рядок хлопчик, другий – дівчинка, і так до кінця.

ДО-щик СІ-рий і цибатий
ранком проситься ДО хати.
ДО-брий гномик ДО-МІ-СОЛЬ-ко
розкриває пара-СОЛЬ-ку,
Йде він ДО-щик зустрічати,
з ДО-брим ранком привітати,
супроводити ДО по-ЛЯ,
де і РЕ-дька і квасо-ЛЯ,
РЕ-зеда та по-МІ-ДО-ри,
що горять, мов семафори, -
умиваються, с-МІ-ються,
ДО-щик п'ють і не нап'ються!

Романко. – Хто з вас був уважним? Хто може назвати, які з семи нот сховалися в цьому віршику?

Діти називають ноти. Романко і Наталочка вручають призи тим, хто назвав правильно.

Наталочка. – А давай-но, Ромчику, ще пограємо! Мені дуже сподобалося!

Романко. – Я думаю, що не тільки тобі подобається грати, але й нашим маленьким глядачам. Адже вони отримують подарунки!

Наталочка. – Але подарунки інколи можуть набриднути...

Романко. – Хіба таке може бути? Не вірю!

Наталочка. – Ось послухай, що трапилося з моєю подругою Іринкою.
(*Читає віри*).

Ось тато з роботи приходить,
ось тато в кімнату заходить.
Пакунок вручає Іринці.
- А що це?
- Від зайця гостинці!
Іринка звела бровенята,
поглянула хитро на тата:
- Вже більше від зайця не треба,
я хочу дарунок від тебе!

Романко. – А наші маленькі глядачі хочуть подарунків від нас!

Наталочка. – Але ж їх треба заслужити?

Романко. – То що ти пропонуєш, Наталочко?

Наталочка. – Чому б нам, Романко, не загадати слухачам загадки?

Романко. – Згода! Гаданки – це завжди весело і цікаво! Починай!

Романко і Наталочка по черзі читають загадки і вручають призи тим, хто відповідає на них правильно.

1.
Величезний сивий міх
на долину впав, як сніг.
Зник – як сонечко зійшло...
Що то, діточки, було?
(*Туман*)

2.
Хоч і миші, а летять
й догори ногами сплять.
Здогадались, хто вони?
Ну звичайно...
(*Кажани*)

3.
На галявині Настуся
промовляє до матусі:
– Подивись, яка чудова
квітка різнокольорова!
Хоче квіточку зірвати,
а вона – давай літати!
Хто з вас, діти, відгадає:
що за квітка то літає?
(*Метелик*)

4.
Випав сніг
на поріг.
Впав на ліг,
вкрив моріг.
Хтось заліг
у барліг

і сопе,
і хропе,
лапу ссе.
Хто ж бо се?
(Ведмідь)

5.

Липнуть гості
гострохвості
з високості
Попід стріху,
край горіха,
нам на втіху.
Всі чорненькі,
чепурненькі
і жвавенькі.
Відгадайте,
це не важко:
як же звуться
дивні пташки?
(Ластівки)

Романко. – Мабуть кожний з нас любить, коли йому дарують багато подарунків!

Наталочка. – Звісно, хто ж не любить! Але це буває тільки на якесь свято.

Романко. – До речі, діти, яке свято ви любите понад усе?

Діти називають вголос улюблені свята.

Романко. – А яке твоє, Наталочко, найулюбленіше свято?

Наталочка. – Я дуже люблю Великдень! Понад усі свята на світі!

Романко. – А це ж чому?

Наталочка. – Ой, причин так багато, що й часу не вистачить їх переслухати!

Романко. – Нічого, у нас є час. Тим більше мені дуже цікаво почути про це свято. А вам, діти, хочеться почути про Великдень?

Діти разом кричать: „Так!“

Наталочка. – По-перше, Романко, у цей день моя мама пече духмяні паски. Із родзинками, сиром, солодкою різнокольоровою присипкою. Запашний дух літає по кімнатах ще напередодні свята і впродовж усього свята!

Романко. – Яке смачне свято! І мені воно подобається! Навіть дуже!

Наталочка. – Але це ще не все! По-друге, ми фарбуємо яєчка у різні кольори і розкладаємо їх навколо духмяних пасок. Виходить дуже гарно. А інколи...

Романко. – (Перебиває). Знаю, знаю! А інколи ми розписуємо ці яєчка різними малюнками, орнаментами і називаємо їх уже писанками. Під час свята ми навіть стукаємося ними: чия писанка найміцніша!

Наталочка. – Ось який гарний віршик у Анатолія Крата про писанку,

написаний, до речі, у формі самого яєчка. (*Читає віри*).

Я
з-за
столу
не вставала,
на яєчку малювала
роду нашого святиню –
українську берегиню.
Гарна писанка у мене,
бо вона для тебе,
Не не !

Романко. – А ми з татом інколи робимо шкрьобанки!

Наталочка. – А що це таке – шкрьобанка?

Романко. – Це те ж саме фарбоване на Великдень одним кольором куряче яйце, найчастіше – червоним, на якому акуратно голочкою вишкрябується малюнок. Виходить дуже гарно і яєчко стає несхожим на інші писанки! Ось послухай! (*Читає віри*).

Є у мене шкрьобанка –
маків цвіт.
А по ній від голочки
білий слід.
Кучерявить соняшник
пелюстки,
А над ним голубляться
голубки.

Наталочка. – Як гарно: внизу – соняшники, а над ними – голуби! До речі, яке ще свято тобі подобається понад усе?

Романко. – Те, що подобається всім дітям – день народження! У цей день теж мама готує багато смачних і солодких речей. А ще приходять друзі з подарунками. І взагалі у цей день завжди весело і інколи ще й трапляються різні історії. Ось послухай, яке відкриття я одного разу зробив на дні свого народження. (*Читає віри*).

Мій друг на дні народження
ситро мені подав.
Й напій цей охолоджений
до вуха я приклав.
І в крихітнім вулканчику,
під пальцями руки,
я чув, як у стаканчику
сміються бульбашки!

Наталочка. – А у мене є подружка Марійка, так з нею трапилася зовсім інша історія. І день народження тут ні до чого. Але історія дуже цікава. Навіть незвична. Але таке насправді трапляється, можеш мені повірити. (*Читає віри*).

По дорозі йшла Марічка
і згубила рукавичку.

А за нею песик йшов,
рукавичку ту знайшов.
До Марічки він підбіг –
розпушив лискучий сніг.
- Гав-гав-гав! За рукавичку
дайте кістку невеличку!

Романко. – Історія й справді цікава, але я їй не вірю!

Наталочка. – Це ж чому, Романку?

Романко. – А тому що собаки не розмовляють людським голосом!

Наталочка. – А от і розмовляють! Правда, по-своєму, по-собачому.
Але той, хто любить собак, і не тільки собак, але й будь-яких інших
тварин, усе розуміє. Чесне слово!

Романко. – Гаразд, гаразд, Наталочко, переконала, я тобі вірю! Адже
ж і зі мною також трапилася одна пригода. Правда, це було давно, але
я й досі пам'ятаю все, що тоді трапилося. У страшну негодую. (*Читає
вірш*).

А вітрище
всюди свище –
дерево гойда!

Птах маленький
чепурненький
випав із гнізда...

Не ховайся,
не лякайся
лиса і вовцюг.

Угамуйся,
не хвилюйся,
я – твій щирий друг

Повертайся,
пригортайся
до свого гнізда.

Коли в тузі
поруч друзі –
відступа біда.

Наталочка. – А зі мною в лісі трапилася смішна пригода! Як
пригадаю, так і сміюся! Уяви собі, я йду лісом, збираю квіти, нікого
навколо не бачу, аж раптом – гульк – навпроти мене... вухатий кущ!

Романко. – Як це – вухатий кущ? Хіба у кущів бувають вуха? Ти
щось, Наталочко, наплутала!

Наталочка. – І нічого я не наплутала! Це був справжнісінький кущ із
вухами. Ось послухай! (*Читає вірш*).

Під кущем присів зайчисько,
нашорошив вуха:
чи не чути десь вовчиська, -
він уважно слуха.
А навпроти лось рогатий

думав на узліссі:
звідки взявся куш вухатий
у старому лісі?

Наталочка. – А ще я люблю влітку їздити в село до бабусі. Вона дуже смачно готує, а до того ж у неї є така гарна коза. І звуть її так ніжно – Красавка. Я про неї розповіла поету Анатолію Крату. І що ти думаєш?

Романко. – Що?

Наталочка. — Він про неї тут же написав вірш! Та ще й який! Точнісінько, як у нас на селі! Тільки імена наші змінив. Аби ніхто не здогадався, що то наша кізка. (*Читає вірш*).

Як для кізоньки
Красавки
принесли ми з поля
травки.
Дай нам, кізко,
молока!
Для Оленки
І Славка!
Для матусі
й татуся,
для бабусі
й дідуся!
Отака у нас
білявка –
всім віддячила
Красавка!

Романко. – А я влітку люблю гостювати у діда. Він у мене вівчар. Пасе отари овець у степу. Степ такий запашний у пору цвітіння! А гарний який – просто очей відвести несила! Я дуже часто приношу йому обід прямо в степ.

Наталочка. — А як ти знаходиш свого діда? Адже ж степ такий великий-великий, широкий-широкий!

Романко. – А ось як! (*Читає вірш*).

Вівці в поле із кошар
виганяє дід-вівчар.
А я здалеку дивлюсь:
де ж згубився мій дідусь?
Та його, я точно знаю,
по герлизі відшукаю:
височенькій, як шпичок,
зверху – скручений в гачок.
Бо герлига та уся
вдвічі вища дідуся!

Наталочка. – Заговорилися ми з тобою! Можливо дітям уже час обідати і лягати в ліжечка по обіді? А ми їм заважаємо відпочивати...

Романко. – Можливо, Наталочко, ти і маєш рацію. Тому побажаймо всім нашим сьогоднішнім глядачам...

Наталочка. – *(Перебиває, доповнюючи)*... і слухачам також!

Романко. – Так, так, дякую! Тож побажаймо їм солодких снів і веселого пробудження. А на останок прийміть у дарунок „Мамину колискову” від Анатолія Крата.

Наталочка. – А нам слід повертатися з Віршограда у свої книжки, щоб діти, які візьмуть їх до рук, могли зустрітися з нами знову.

Романко. – Тому й кажемо вам усім – до побачення!

Наталочка. – До наступної зустрічі!

Звучить „Мамина колискова” (вірш і музика Анатолія Крата; журнал „Барвінок”, 1993 рік, № 5).

Кінець

бібліографія

Сценарії Анатолія Крата

102. **Весела** подорож у Боянжунію: [Сценарій, присвячений творчості М. Боянжу] // Марк Боянжу: Біобібліогр. покажч. / Херсон. обл. б-ка для дітей; Уклад. Ю.Слущенко, А.Крат. – Херсон, 1996. – С.12-16. – (Херсонські письменники – дітям)

103. **Дніпрова** Чайка – символ України: [Сценарій, присвячений творчості письменниці] // Дніпрова Чайка: Літ. розвідки, бібліогр. нариси / Херсон. ОУНБ ім. О.Гончара, обл. б-ка для дітей; Уклад. А.А.Крат, А.П.Мокрицька, О.В.Лянсберг, Ю.В.Слущенко. – Херсон, 1997. – С.13-14. – (Літературно-краєзнавчі студії)

104. **“Многоликий** мой лирический герой”: [Сценарій, присвячений творчості Алевтини Дрозд] // Алевтина Дрозд: Біобібліогр. покажч. / Херсон. обл. б-ка для дітей; Уклад. І.Безлюдна, А.Крат. – Херсон, 1998. – С.14-22. – (Херсонські письменники – дітям)

105. **Про** пригоди діточок – із веселих книжечок: [Сценарій, присвячений творчості Василя Шаройка] // Василь Шаройко: Біобібліогр. покажч. / Херсон. обл. б-ка для дітей; Уклад. Ю.Слущенко, А.Крат. – Херсон, 1996. – С. 7-14. – (Херсонські письменники – дітям)

106. **Смільвиш** рушай, маля, в книжку діда Василя: [Сценарій, присвячений творчості Василя Шевченка] // Василь Шевченко: Біобібліогр. покажч. / Херсон. обл. б-ка для дітей; Уклад. Ю.Слущенко, А.Крат. – Херсон, 1996. – С. 14-20. – (Херсонські письменники – дітям)

ПУБЛІКУЄТЬСЯ ВПЕРШЕ

Анатолій КРАТ

Вербові котики

Мабуть то від маминого дотику,
чи тому, що усмішка ясна:
рясно зацвіли вербові котики
і прийшла ще в лютому весна.

Опеньки-близнята

Сонце промінчиком землю зорало,
сіявся дощик сліпий, як зернята,
і, підійнявши трави укривало,
в ліс вибігають опеньки-близнята.

Осінні місяці

Вересень дзвоником кличе до школи.
Золотом жовтень дерева вкриває.
А листопад, захололий і голий,
стежечку знов до зими прокладає...

Колоски

Додому з поля ніжки йти не хочуть:
від жита не відняти вже руки,
мої долоні лагідно лоскочуть
вусаті, наче дід мій, колоски.

У степу

Житнє поле волошкове
міряє запаску.
Кукурудза завиткову
викидає ряску.

Вітер крутить споришеві
вусики-стебельця,
й осявають путь джмелеві
зірочки-козельці.

Туманець

Лопнув ранку гаманець,
виливсь долі туманець.
Заховались ми в тумані,
як вареники в сметані!

Гайда на моріжок
Посеред лісової
соснової юрби,
під решетом із хвої
вовтузяться гриби.

Їм зверху дощик хурка,
мов грає у ріжок:
- Вже годі грати в жмурки,
гайда на моріжок!

Сон-трава і коник
- Ой, коню, коню, конику,
ой, де ж це ти бував?
- У сон-травички дзвоники
росою прикрашав.
- А ці ж чому сухесенькі,
прикрасити забув?
- Та ні, в траві м'якесенькій
не витримав, заснув...

МАКСИМКОВА КВІТКА

Оповідання

Літо. Варко. Максимко сидить біля відчиненого вікна і спостерігає, як бабуся порається у квітнику.

„Як добре, – думає онук, – що канікули тривають так довго! Всеньке літо – з дідусем і бабусею, яких не бачив цілісінький рік...”

– Бабуню! – Максимко спирається ліктями на підвіконня і по пояс висовується з вікна, аби бабця краще чула. – А є квіти з назвами тварин?

– О-о-о, дуже багато, – бабуся відривається від роботи і короткозорими очима дивиться на внука. – А нумо, полічи, побачимо: чи вистачить тобі пальців на руках.

Максимко старанно розчепірює пальці і готується рахувати.

– Козині ріжки, зайців льон, лев'ячий хвіст, ведмеже вухо, котячі лапки, песяча черешня, кінський часник, вовчі ягоди, корівка, лисохвіст...

– Все, досить! – зарепетував Максимко, піднявши догори обидві руки. – Більше пальців не вистачає – десять!

– А хочеш, – продовжує бабуся, – я тобі ще й пташині квіти назву.

– Невже й такі є? – широко дивується онук.

– Аякже: бузків огонь, пташиний клей, птича гречка, вороняче око, гусячі лапки, рябчик, орляк. А найбільше квітів у зозулі, ось, послухай: зозулинець, зозулині черевички, зозулин льон, зозулин цвіт...

– Ой-ой-ой! – рогубився Максимко. – Знову пальців не вистачає!

За хвилину знову запитує:

– А є квіти з іменами хлопців і дівчат?

– Будь ласка! – посміхається бабуся і очі її світяться солодкими брунатними родзинками. – У хлопчаків це грицики, васильки, роман, тимофіївка, іван-чай, петрові батоги. У дівчаток – вероніка, мар'янка, любка, лілія. Навіть є мамині квіти – мати-й-мачуха, материнка...

– Несправедливо! – раптом вигукує Максимко і витирає кулачками непрохані сльози.

– Що несправедливо? – дивується бабуся, хоче заспокоїти онука, але той зістрибує з вікна і біжить у майстерню до дідуся.

– Дідуньо! – бринить ображений голос Максимка, – скажи: чому у всіх є свої квіти, а у мене немає?

Дід довго пружить чоло, намагаючись зрозуміти, в чому тут справа. Але, нарешті, здогадується і лагідно запитує:

– Знаєш, внучку, що означає твоє ім'я?

– Ні, – спантеличено відповідає онук.

– Твоє ім'я в давні часи означало „великий” або „найбільший”. Здогадуєшся, що я маю на увазі?

– Знаю! Знаю! – непрохані сльозинки так же швидко зникають, як і з'явилися.

Максимко вибігає надвір, підстрибуючи на одній нозі. Й тут же зупиняється вражений: прямо перед ним ріс величезний жовтий соняшник. На цілу голову вищий за нього!

Максим щосили вигукує “ура!” і миттю вилітає на вулицю до хлопців.

– Що це з ним? – запитує бабуся.

– Нічого особливого, – посміхається дідусь. – Просто у нашого онука від сьогодні з'явилася власна квітка. Найбільша з усіх, Максимкова.

і м е н н и й п о к а ж і н к

Басіна Е. – 83
Безлюдна І. – 36
Бойко Г. – 87
Боянжу М. – 24, 31, 34, 88, 102
Братан Н. (Братан М.І.) – 89
Бриф М. – 90
Василенко М. – 23
Гельфанд О. – 91
Гребенюк Г. – 92
Дикий А. – 84
Дніпрова Чайка – 30, 37, 103
Дрозд А. – 32, 36, 94, 104
Запорожець В. – 15, 85
Зинченко В. – 94, 95
Кояло Е. – 83
Кривошей О. – 86
Кулик В. – 39
Кучерова О. – 18, 84
Мамаева Е. – 14
Нижеголенко В. – 35, 96
Никитченко І. – 97, 98
Піддубняк В. – 42, 43
Плоткин В. (Плоткін В.С.) – 26, 38
Плоткіна І. – 86
Протасеня Е. – 85
Русалкіна Л. – 46
Славутич Яр – 13, 27
Слущенко Ю. – 25, 106
Татаренко В. – 47
Тычина П. (Тичина П.Г.) – 99
Федоровська Л. – 48
Чернявський М. – 29
Шаройко В. – 104, 105
Шевченко В. – 25, 106
Шевченко Т. – 28

З М І С Т

Від укладача	2
Леонід Марченко. Незвичайна країна	3
<i>б і б л і о і ф а ф і я</i>	6
Біографічна довідка Крата Анатолія Анатолійовича	7
<i>б і б л і о і ф а ф і я</i>	10
Василь Піддубняк. Україна починається з... дитинства!	17
<i>б і б л і о і ф а ф і я</i>	26
Іван Немченко. Обрії дитячої поезії Анатолія Крата	11
<i>б і б л і о і ф а ф і я</i>	26
Василь Загороднюк. Перекладати - значить наближати	20
<i>б і б л і о і ф а ф і я</i>	26
Маленькі пригоди Романка і Наталочки в місті Віршограді <i>Сценарій дитячого ранку для дітей молодшого шкільного віку</i> <i>(6-7 років)</i>	30
<i>б і б л і о і ф а ф і я</i>	26
Анатолій Крат. Публікується вперше	40
Максимкова квітка. Оповідання	40
<i>і м е н н и й п о к а ж і н к</i>	42

АВТОРИ ТА УКЛАДАЧІ

ЗАГОРОДНЮК Василь Степанович - письменник; кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Херсонського державного університету; член Національної спілки письменників України

МАРЧЕНКО Леонід Володимирович - письменник, член Національної спілки письменників України

НЕМЧЕНКО Іван Васильович - кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Херсонського державного університету

ПІДДУБНЯК Василь Григорович - письменник, журналіст, літературний критик, видавець; член Національної спілки журналістів України та Асоціації українських письменників

МІШАТКІНА Марія Володимирівна - бібліограф Херсонської обласної бібліотеки для дітей

Комп'ютерна верстка Н.Попової
Відповідальна за випуск А.Бардашевська

Художнє оформлення

Портрет роботи Сергія Тарабановського
Емблема гурту «Малючок Степовичок» - на основі малюнку художника-дизайнера Віталія Крижановського

В оформленні обкладинки використано малюнок Олени Мамаєвої із книги:

Крат А. Громкий час: Стихи: Для дошкол. возраста/ Анатолий Крат; Худож. Елена Мамаева. - К.: Веселка, 1993. - 16 с.

Підписано до друку 28.03.2006. Наклад 60 прим.

Щойно з гурку!

Нова книжка
Анатолія КРАТА
для дітей